

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Tähtsamad tegevused 2022/2023. õppeaastal

Sisukord

Kvaliteetne eestikeelne haridus ja keeletehnoloogia arendamine	3
Haridus- ja noortevaldkonna professionaalide järelkasv ja jätkusuutlikkus	7
Teaduspõhine ja paindlik haridussüsteem	10
Hariduse ja teadussüsteemi kooskõla suurendamine ühiskonna vajadustega	14
Tähtsamad tegevused 2021/2022. õppeaastal	17
Koroonaviiruse levik ja haridusvaldkond 2022/2023. õppeaastal	20
Õppeaasta 2022/2023 arvudes	22

Haridus- ja Teadusministeerium on endale seadnud aastateks 2022–2024 neli prioriteeti, millest on oma tegevustes seni ka lähtunud. Uue õppeaasta tegevused oleme esitanud prioriteetide kaupa:

- ▶ kvaliteetne eestikeelne haridus ja keeletehnoloogia arendamine;
- ▶ haridus- ja noortevaldkonna professionaalide järelkasv ja jätkusuutlikkus;
- ▶ teaduspõhine ja paindlik haridussüsteem;
- ▶ hariduse ja teadussüsteemi kooskõla suurendamine ühiskonna vajadustega.

Esitame valitsusele eestikeelsele haridusele ülemineku tegevusplaani aastateks 2022–2023

Plaanis määratleme tegevused üleminekut ettevalmistavaks faasiks kuni märtsini 2023.

Valmistame ette eestikeelsele õppele üleminekuks vajalikud seadusemuudatused

Eestikeelsele õppele üleminekuks alushariduses ja põhihariduses töötab Haridus- ja Teadusministeerium välja eelnõu, millega muudetakse põhikooli- ja gümnaasiumiseadust, koolieelse lasteasutuse seadust, kutseõppeasutuse seadust, huvikooliseadust ning erakooliseadust.

Koalitsioonileppe kohaselt võetakse seadusemuudatused vastu 1. novembriks 2022. Üleminek eestikeelsele haridusele algab lasteaedades ning

1. ja 4. klassis 2024. aastal. Koalitsioonileppe järgi on eestikeelsele õppele üle mindud 2030. aastaks.

Eesmärgiks on kehtestada palgalisa Ida-Virumaa õpetajatele

Soodustame kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate lisandumist Ida-Virumaale. Selleks soovime kehtestada kõigile Ida-Virumaa eesti keeles õpetavatele õpetajatele alampalga koefitsiendi 1,5 ja alushariduses 1,3.

Lisame õpetajate kvalifikatsiooninõuete hulka eesti keele oskuse 2023. aastast

Plaanime taas uuendada õpetajate kvalifikatsiooninõuete [määrust](#) ja lisada riigikeele oskuse nõude kvalifikatsiooninõuete hulka juba alates 2023. aastast. Praegu on määruses kirjas, et eesti keele oskuse nõue on õpetajate,

õppealajuhatajate, koolijuhtide ja tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuete osa alates 2025. aasta 1. septembrist.

Eraldame lasteaedadele täiendavat toetust eesti keele õppeks

Täiendav toetus on mõeldud lasteaedadele eesti keele õppe ja eestikeelsete lisategevuste korraldamiseks. Toetust eraldatakse rühma kohta ja alates 3-aastastest lastest. Lisaraha võimaldab korraldada lasteaedades eestikeelset õpet väikesemas rühmas, võtta vajaduse korral tööle lisaõpetajaid ning viia läbi eestikeelset õppetööd ja keskkonda toetavaid lisategevusi. Kõik see aitab rikastada laste sõnavara, teadmisi eesti kultuurist, suurendada suhtlemisjulgust ja -oskust.

Riik eraldab lasteaedade ja lastehoidude pidajatele täiendavat toetust ka Ukrainast saabunud lastele hariduse andmiseks.

Pakume koolidele mitmeid keeleõppetoetusi

Koolipidajad saavad taotleda keeleõppetoetusi üldhariduskoolide jaoks. Rahvuskultuuri seltsidel on võimalik taotleda toetust oma huvikoolidele eesti keelest erineva emakeele õppeks. Ülevaade kõigist toetustest, mis on 2022/2023. õppeaastal koolidele kättesaadavad eesti keelest erineva emakeelega õppijate toetamiseks, on veebilehel www.hm.ee/et/keeleoppetoetused. Näiteks:

- ▶ Keelekümblusprogrammi kuuluva kooli õpilase pearahatoetust saab taotleda kuni 1. veebruarini 2023. Tänavu kevadel taotlusvoorus osalenud omavalitsustel on võimalik saada 185 euro suurusele pearahale lisaks augustis veel 85 eurot.
- ▶ Vähemalt 40% mahus tervele klassikomplektile eestikeelset õpet rakendava kooli toetust saab taotleda kuni 1. veebruarini 2023. Kevadel toetust saanud omavalitsustel on võimalik samuti augustis lisaraha saada.
- ▶ Kuni 14. augustini sai taotleda toetust lasteaedadele ja põhikoolidele, kus on vähemalt

10% eesti keelest erineva emakeelega lapsi.

- ▶ 20. oktoobriks saavad koolipidajad esitada täiendava taotluse uussisserändajatele, kes alustavad haridusteed Eestis tänavu 1. septembrist.
- ▶ Tänavu septembris eraldab riik eesti keelest erineva emakeelega lastele ja õpilastele õppematerjalide soetamise toetust alushariduses 75 eurot lapse kohta ja põhikoolis 57 eurot õpilase kohta. Toetust saavad Ukrainast saabunud õpilased, uussisserändajatest õpilased, keelekümblusprogrammi kuuluvad õpilased ja vähemalt 40% mahus eesti keeles õppivad õpilased ning eesti õppekeelega lasteaedades ja koolides õppivad erineva emakeelega lapsed ning õpilased.
- ▶ Uuel õppeaastal võimaldab Eesti Hariduse Infosüsteem märkida õpilase eestikeelse õppe

mahtu keelekümblusprogrammi mittekuuluvatele koolidele eraldi: vähemalt 40% ja vähemalt 60%, eraldi märgitakse ka keelekümblusprogrammi kuulumine.

Lisame õppekavasse eesti keele tunde ning nõuame põhi- ja keskkoolide lõpetajatelt kõrgemat keeletaset

Tõstame põhikooli lõpus saavutatavat keeletaset õppeaines eesti keel teise keelena – kui varem oodati põhikooli lõpuks taset B1, siis nüüd ootame taset B2 (gümnaasiumis vastavalt B2 ja C1). Kavas on suurendada aine eesti keel teise keelena nädalatundide arvu 1.–3. klassil seniselt kahelt tunnilt neljale tunnile ning 4.–7. klassil seniselt neljalt tunnilt viiele tunnile. Ühtlasi väheneb vene keele kui emakeele nädalatundide arv. Kavakohaselt kinnitab valitsus riikliku õppekava ajakohastamise määrused 2022. aasta lõpuks.

Käivitame uusi riigikooli ja suurendame riigi rolli keskkoolide suhtes

Tähelepanu all on uute riigikoolide käivitamine ja mitme kooli pidamise omavalitsuselt riigile

ülevõtmine, mille eesmärgiks on pakkuda õppijatele kvaliteetset eestikeelset üld- ja kutsekeskharidust üle Eesti.

- ▶ Ukrainast saabunud õppijatele loodud Vabaduse Kool alustab Tallinnas tööd 1. septembril.
- ▶ Kohtla-Järve Järve Kooli ja Pärnu Täiskasvanute Gümnaasiumi pidamise võtab riik omavalitsustelt üle alates 1. septembrist 2022. Käivad läbirääkimised Sillamäe Eesti Põhikooli ja Sillamäe Gümnaasiumi pidamise ülevõtmiseks ning Lüganuse valla koolivõrgu korrastamiseks, sh vajadusel ühe või mitme kooli pidamise ülevõtmiseks alates 1. septembrist 2023.
- ▶ Tallinna Muusika- ja Balletikool (MuBa) alustab tööd 1. septembril 2022 (G. Otsa nimeline Tallinna Muusikakool, Tallinna Muusikakeskuskool ja Tallinna Balletikool lõpetavad tegevuse eraldiseisvate asutustena ja liituvad MuBaga).
- ▶ Rakvere Riigigümnaasium ja Saue Riigigümnaasium alustavad tööd 1. septembril 2022.
- ▶ Jätkuvad Tallinna Mustamäe Riigigümnaasiumi, Tallinna Pelgulinna Riigigümnaasiumi, Tallinna Tõnismäe Riigigümnaasiumi, Rae Gümnaasiumi, Narva Gümnaasiumi ja Narva Eesti Riigigümnaasiumi käivitustegevused, sh õpetajate värbamine. Koolid alustavad õppetööga 1. septembrist 2023.
- ▶ Valga Täiskasvanute Gümnaasium ja Jõgeva Täiskasvanute Keskkool lõpetavad tegevuse ja täiskasvanud õppijad liiguvad 1. septembrist 2022 üle riigikoolidesse, vastavalt Valgamaa Kutseõppekeskusesse ja Jõgevamaa Gümnaasiumisse.

Pakume koolitusi eesti keelest erineva emakeelega laste õpetajatele

Eestikeelse õppe toetamiseks on põhikooliõpetajatele kättesaadavad lõimitud aine- ja keeleõppe (LAK) ning [keelekümblyse koolitused](#). Tänavu sügisel pakub Haridus- ja Noorteameti (Harno)

koolituskeskus eesti keelest erineva kodukeelega laste õpetajatele eestikeelse aineõppe toetamiseks metoodikakoolitusi 12 rühmale. Üleriigilised koolitused toimuvad kolmel õppekaval kokku neljale aineõpetajate rühmale, piirkondlikud koolitused toimuvad kahel õppekaval. Piirkondlikke koolitusi korraldavad koolituskeskused-keelekümblyskoolid Narvas, Kohtla-Järvel, Tartus, Pärnus ja Tallinnas, kus on pikaajalised LAK-õppe, keelekümblyse ja koolituskogemused. Infopäevadele ja koolitustele on oodatud pedagoogid, kes õpetavad teise kodukeelega lapsi eestikeelses aineõppes, alustavad tööd keelekümblysklassis või toetavad teise kodukeelega lapsi eestikeelses huvihariduses.

Lisaks pakuvad erinevaid keeleõppekoolitusi [Tartu Ülikool](#), [Tallinna Ülikool](#), eesti keel teise keelena õpetajate selts, Eesti Keele Instituut. MTÜ Pagulasabi viib läbi koolitusi lasteaiameeskondadele. Väljatöötamisel on koolitus ukraina emakeelega laste õpetajaile. Uuel õppeaastal pakutakse ka täiskasvanute eesti keele õpetajatele koolitusi, et kindlustada vajalik spetsialistide hulk, et tulla toime suurenenud nõudlusega täiskasvanute eesti keele õppes seoses Ukraina kriisiga. Lisaks riigisisestele koolitustele on tulemas Tallinnas kaks [rahvusvahelist koolitust](#), mida pakutakse koostöös Euroopa nüüdiskeelte keskuse ja Eesti Võõrkeeleõpetajate Liiduga.

Jätkame eestikeelse lisaõpetaja projekti lasteaedades ja koolides

2018. aastal käivitatud pilootprojektiga „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelega rühmas” on nüüdseks liitunud 60 lasteaeda ja 151 eestikeelset õpetajat kokku kümnes omavalitsuses. Aastatel 2020–2021 koolidesse laiendatud projektiga „Professionaalne eestikeelne õpetaja põhikoolis” on liitunud 21 kooli, sh 11 eesti õppekeelega ja 10 vene õppekeelega kooli, ning 40 eestikeelset õpetajat kokku üheksas omavalitsuses. Liitunud lasteaedades ja koolides jätkuvad eestikeelset õpet toetavad tegevused ning rakendatakse pilootprojekti tulemusena välja töötatud parimaid praktikaid.

Täiendame eesti keele õpet kutseõppeasutustes

Plaanime 2023. aastal täiendavat eesti keele õpet kutseõppeasutuste õpilastele ja töötajatele ning keelevaldkonna metoodikakoolitusi kutseõppeasutuste õpetajatele ja tugipersonalile. Plaanis on ka õppevara ja digitööriistade arendamine ning õpetajate kogemuste jagamise seminarid. Tõukefondide toel kavandatakse uued tegevused on jätkuvalt eelmisel perioodil toimunud täiendavale eesti keele õppele ja tegevustele: keelekohvikud, õpilasvahetuse programmid, koolitused, nõustamine jms.

Kutsekeskhariduse vene õppekeele rühmades toimus üleminek eestikeelsele õppele 1. septembrist 2020. Vene õppekeele põhikooli lõpetanute vastuvõtt kutsekeskharidusse toimub kolmandat aastat õppekavadele, mille õppekeel on 60% ulatuses eesti keel. Kõigil kutseõppeasutustel, kus varem korraldati õpet ka venekeelsetel õppekavadel, tuleb koostada eesti keele õppe, eestikeelse õppe ja lõimumise tegevuskavad.

Loome keelevaldkonna nõustamisteenuse koolimeeskondadele

Harno on kuulutanud välja konkursi, et värvata keelevaldkonna nõustajad aastateks 2022–2025. Nõustamisteenus on mõeldud koolimeeskondadele haridusasutustes, kus õpivad eesti keelest erineva kodukeelega õppijad ja uussisserändajad. Nõustajad asuvad tööle tänavu sügisest.

Edendame keeleõpet rahvuskultuuriseltsides

Valmimas on valikkursus, mis toetab eesti keelest erineva emakeelega õpilaste keele ja kultuuri õpet. Kursuse struktuur on ühtne, et soodustada keeleõpetajate koostööd ning luua kõigile õpilastele võrdsed võimalused oma keele, kultuuri ja identiteedi säilitamiseks. Valikkursuse maht on kaks akadeemilist tundi nädalas.

Arendame keelevaldkonna e-teenuseid

Nõudlus keelevaldkonna e-teenuste järgi üha suureneb, mh seoses Ukraina sõjaga. 2022. aasta algusega võrreldes on oluliselt kasvanud eesti keele algtaseme õpet pakkuva e-kursuse „Keeleklikk“ kasutajate arv – jaanuaris oli kasutajaid u 22 300, augustis u 31 500. Avatud on riigihange, et lisada „Keelekliki“ kursusele ukraina keel uue lähtekeelena. Oleme lükanud käima ka täiskasvanute eesti keele õpet toetava keskkonna loomise ärianalüüsi. Keskkond koondaks tulevikus keeleõppeteenused, mida pakuvad nii avalik kui ka erasektor, ning toetaks keeleõppijat kogu tema õpiteekonna vältel.

Loome masintõlkeplatvormi

2022. aastal valmib Eesti Keele Instituudi keele- tehnoloogia kompetentsikeskuse eestvedamisel avaliku sektori masintõlkeplatvormi ehk Tõlke- värava esimene etapp. Esimeste võimaluste seas saab näiteks luua, korraldada ja täita tõlketelli- musi, kasutada valdkondlikke (üld-, õigus-, kriis/ tervishoiu- ja militaarvaldkonnad) masintõlke- mootoreid inglise, vene ja saksa keelesuundadel. Avaliku sektori masintõlkeplatvorm on tasuta kasutamiseks eelkõige avalikule sektorile, aga ka erasektorile ja laiemale avalikkusele.

Haridus- ja noortevaldkonna professionaalide järelkasv ja jätkusuutlikkus

Jätkame õpetajate järelkasvu tegevuskava elluviimist

Uuendame koostöös ülikoolidega alustava õpetaja kutseaasta mudeli ning koostame haridusasutuste juhtidele ja koolipidajatele soovitusel alustava õpetaja toetamiseks. Heateo Sihtasutuse ja Rakendusliku Antropoloogia Keskuse koostöös on valminud uuring selle kohta, kuidas inimesed õpetajatööni jõuavad ning kuidas erinev kraadiõpe, õpetajakutse omandamine ja täiendkoolituste läbimine õpetajatööga haakuvad. Uuringu põhjal on koostöös ülikoolide ja ministriumiga loodud õpetajaks kujunemise teekonnad, millele toetudes alustame paindlike õpiteekondade disainimist – mikrokraadid, täiendusõpe, õppe nominaalaja pikendamine jm.

Käivitame haridusvaldkonna teadus- ja arendustegevuse programmi aastateks 2022–2026, mille eesmärk on uudsete teadmiste ja rakenduste väljatöötamine õpetajate, õppejõudude, haridusjuhtide, tugispetsialistide ja noorsootöötajate järelkasvu ning professionaalse arengu tagamiseks. Arvestada tuleb nüüdisaegsest õpikäsitusest ning tööturu ja ühiskonna vajadustest tulenevate väljakutsetega. Programmi üks osa on Õpetajate Akadeemia loomine.

Käivitame Õpetajate Akadeemia

Õpetajate Akadeemia on ministriumini ning

Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli koostööprogramm, mille eesmärk on tagada paindlikud viisid õpetajate esma-, täiendus- ja ümberõppeks ning akadeemilise järelkasvu ja teaduspõhisuse tugevdamiseks fookusvaldkondades. Õpetajate Akadeemia suunaks on tuua koolidesse rohkem loodus-, täppis- ja tehnikateaduste õpetajaid (sh läbi mitme aine õpetaja õppekava just nendel erialadel); matemaatika õpetajaid; eesti keel teise keelena õpetajaid nii üldhariduses kui alushariduses; kaasava hariduse ja eripedagoogika spetsialiste. Juba koolis töötavate õpetajate, aga ka karjääripöörjate jaoks töötame koostöös ülikoolidega välja kutsestandardil põhinevaid pedagoogiliste kompetentside ja didaktika mikrokraade, mis annavad võimaluse paindlikuks tasemeõppeks ja kompetentside ajakohastamiseks. Loodavate mikrokraadide omandamine on töötavatele õpetajatele tasuta. Käivitame alustavate õppejõudude arenguprogrammi, et tagada õppejõudude järelkasv, kuna õpetajakoolituse õppekavadel pandlike õppimisvõimaluste pakkumine – mikrokraadiõpe, täiendavad õppekohad – toob kaasa vajaduse tagada õppejõudude järelkasv.

Peame oluliseks õpetajate üldist palgatõusu

Õpetaja töötasu peab olema motiveeriv nii tänastele kui ka uutele ametisse astuvatele õpetajatele. Magistrikraadiga õpetaja keskmine palk peaks vastama 120 protsendile Eesti

keskmisest palgast.

Edendame üldhariduse kvaliteedisüsteemi

Sügisest käivitame tõukefondide toel programmi, millega edendame tõenduspõhist ja õppija arengut toetavat kvaliteedijuhtimist. Selle raames töötatakse välja õppeasutuse kvaliteedi hindamise süsteem (kriteeriumid ja hindamismetoodika) ning luuakse ja rakendatakse kuni kolmeaastased arendusprogrammid õppeasutustele, kus vajatakse tuge õppijakeskse koolikultuuri edendamisel ja tõenduspõhise juhtimise elluviimisel. Samuti arendatakse ja rakendatakse õppijakeskse koolikultuuri edendamiseks ja tõenduspõhiseks juhtimiseks digilahendus õppeasutustele ja pidajatele.

Võimaldame koolidel tasuta tellida asendusõpetajaid

Algaval õppeaastal on koolidel jätkuvalt võimalus COVID-19 viirusest tingitud asendusvajaduse leevendamiseks taotleda riigi toel asendusõpetajat [MTÜ ASÕP](#) kaudu. Samuti jätkavad Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli tudengid õpetajate abistamist koolides ja lasteaedades, et leevendada pandeemia mõjusid. Tänavu kevadest võimaldame tudengite abi kasutada ka Ukraina sõjapõgenike hariduse toetamisel. Koolid saavad riigi toel asendusõpetajaid tellida alates 2021. aasta märtsist. 2021. aastal viidi läbi 4546 asendustundi 79 koolis üle Eesti, tänavu esimesel poolaastal vajadus suurenes ja viidi läbi 3395 asendustundi 85 koolis. Koostöös [Tartu Ülikooli](#) ja [Tallinna Ülikooliga](#) 2021. aasta märtsis käivitatud abiõpetajate programmiga on tudengid õpetajatele abiks olnud 17 985 tundi.

Toetame õpetajate ja haridusasutuse juhtide arengut ning pidajate võimekuse kasvu

Jätkame õpetajate ja haridusasutuste juhtide professionaalset arengut toetavaid tegevusi. Augustis koguneb alustavate koolijuhtide arengu programmi 8. lend. Programmi käigus süvendatakse teadmisi juhirollist ning kaasaegsetest

juhtimisteeooriatest ja arendatakse tööks vajalikke kompetentse.

Õpetajate ja koolijuhtide täiendusõppes on rõhk lisaks nüüdisaegse õpikäsituse rakendamisele pandeemia mõjude tasandamisel ja vaimse tervise toetamisel. Täiendusõppe kohta saab infot [Harno kodulehelt](#) ning infosüsteemist [Juhan](#).

Koolijuhtide professionaalse arengu toetamine toimub 2016. aastal väljatöötatud haridusasutuse juhi kompetentsimudeli järgi. Heateo Haridusfond koos Eesti Koolijuhtide Ühendusega on algatanud koolijuhi uue kompetentsi- ja karjäärimudeli väljatöötamise. Mudelid luuakse koostöös Fontese ja ministeeriumiga. Sel sügisel valmivate mudelite põhjal koostab ministeeriumi juures tegutsev valdkonna ekspertidest koosnev töörühm ettepanekud selle rakendamise toetamiseks ning vajadusel ka õigusaktide muutmiseks.

Riigikoolide juhtide enesearengu toetamiseks jätkame sisseelamisprogrammiga, pakume võimalust olla kolleegile töövarjuks või lühiajaliselt vahetada kolleegiga juhitud koolid. Kavatseme käivitada kooli- ja õppejuhtide õpikoja.

Koolieelsetel lasteasutustel, üldharidus- ja kutsekoolidel ning nende pidajatel on võimalik pidevalt taotleda vahendeid õpiürituste korraldamiseks ja arendusprojektideks. Toetuse kaudu aidatakse haridusasutustel luua organisatsioonikultuuri, mis lähtub iga õppija individuaalset ja sotsiaalset arengut toetavast, õpioskusi, loovust ja ettevõtlikkust arendavast õpikäsitusest. Tänavu kevadest on õpiürituse prioriteetide hulka lisatud Ukraina sõjapõgenike haridustee jätkamise toetamine. Taotlusvoorude teemad jm info on [Riigi Tugiteenuste Keskuse kodulehel](#).

Pakume haridusstipendiume ja lähtetoetust

Septembris kuulutatakse viiendat korda välja riiklike haridusstipendiumide konkurss. Taotlusi oodatakse koolieelsete lasteasutuste, üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste õpetajatelt ja tugispetsialistidelt. Kuni 11 tuhande euro suurust stipendiumit võib kasutada õppetöös ja praktikal

osalemiseks, õppematerjalide koostamiseks, enesetäiendamiseks välisriigis jm. Vt eelmiste aastate stipendiaatide [kogemuslugusid](#).

Jätkame lähtetoetuse maksmisega esimest korda üldhariduskooli või kutseõppeasutusse tööle asuvale õpetajale või tugispetsialistile (logopeed, eripedagoog, koolipsühholoog, sotsiaalpedagoog), kes vastab põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse või kutseõppeasutuse seaduse toodud nõuetele.

2022. aastal on õpetaja ja tugispetsialisti lähtetoetuse suurus 15 979 eurot brutotasuna. Täistööajaga töötamisel on väljamakstava toetuse suurus 12 783 eurot ja see makstakse välja korraga. Lähtetoetuse saamisel võtab õpetaja või tugispetsialist endale kohustuse töötada oma ametikohal viis aastat. Taotlusi lähtetoetuse saamiseks võtab vastu Harno, taotluskeskkond on [haridusportaal](#).

Aasta parimad haridustöötajad selguvad Pärnus, aasta kooli tiitlile saab kandideerida kevadel 2023

2022. aasta õpetaja gala toimub Pärnu kontserdimajas 8. oktoobril. Galal antakse üle kümme aastapreemiat, elutööpreemia ning tunnustatakse aasta haridustegu ja aasta hariduse sõpra. Kokku esitati tänavusele aasta õpetaja konkursile üle 1500 kandidaadi.

Aasta kool on aasta õpetaja konkursi osa, et väärtustada ka koole tervikuna. Aasta kooli konkurs annab võimaluse tuua esile Eesti koolide positiivseid omadusi – õppimist toetavat õpikeskkonda, suurepäraseid õpetajaid, aktiivseid õpilasi, avatud ja sooja suhtluskeskkonda ning kõike muud, mida koolipere ise oluliseks peab. Konkursil saavad osaleda kõik üldharidus- ja kutsekoolid.

Sõlmime uued halduslepingud avalik-õiguslike ülikoolidega

Halduslepingutes lepime kokku ülikoolide kohustused, mis aitavad täita mitmeid riigi eesmärke

nagu eestikeelne kõrgharidusõpe, tööturu ja ühiskonna vajadustele vastav teadus- ja arendustegevus, tippspetsialistide ettevalmistus ning kõrgharidusõppe teadmuspõhisuse kasvatamine. Halduslepingud sõlmitakse aastateks 2022–2025. Lepingute allkirjastamise eelduseks on kõrghariduse rahastamise jätkusuutlikkuse kokkulepe riigi eelarvestrateegia läbirääkimistel aastateks 2023–2025. Koalitsioonileppes sätestatud rahastamise tõus tagab ülikoolidega halduslepingute sõlmimise.

Suurendame kõrghariduses õppekohtade arvu tööturul rohkem nõutud erialadel

Suurendame õppe mahtu riigile olulistel erialadel, kus spetsialistide puudus tööturul on kõige teravam, näiteks õpetajad, insenerid, IT-spetsialistid, arstid, õed. Õpetajakoolituses on prioriteediks eripedagoogid, logopeedid, koolipsühholoogid, matemaatika ning loodus- ja reaalainete mitme aine õpetajad, koolieelse lasteasutuse õpetajad mitmekeelses õppekeskkonnas ja keeleõpetajad mitmekeelses koolis.

Noortevaldkonnas käivitame digihüppe projekti ja uurime töötajate töötingimusi

Digihüppe projekti eesmärk on suurendada kohalike omavalitsuste võimalusi ja võimekust nutika noorsootöö lahenduste kasutamiseks. Sügisel toimub noorte kaasamissündmus, kus saadud sisend läheb valdkonna esindusorganisatsioonidele täiendamisele ja on aluseks lahenduste väljatöötamisel. Lisaks valmivad noorsootöötajate digipädevusmudel ja noorsootöösutuste digiküpsusmudel.

Noortevaldkonna töötajate töötingimuste uuringu tulemused on oluliseks sisendiks noortevaldkonna töötajate väärtustamisel ja kvalifitseeritud spetsialistide toetamisel, mille vajadusele viitavad ka värsked Praxise koostatud noortevaldkonna tulevikutsenaariumid 2030. aastani.

Teaduspõhine ja paindlik haridussüsteem

Alustame hariduse nüüdisajastamist ja selgitame vastutuse keskhariduse õppekohtade tagamisel

Hariduse nüüdisajastamiseks alustame ühtse põhihariduse ning lõimitud üld- ja kutsekeskhariduse mudelite loomist. Eesmärk on leppida kõigi seotud osapooltega kokku uue üldhariduskontseptsiooni aluspõhimõtetes. Uute mudelite väljatöötamisel on rõhk õppekavade tõendus- ja arendamisel, õppijatele paindlike õpiradade võimaldamisel ning õpetajate motivatsiooni ja oskuste suurendamisel nüüdisaegse õpikäsituse rakendamisel. Esimese sammuna oleme loonud kutseõppega seotud valikkursusi, mida gümnaasiumid saavad oma õppekavades pakkuda. 2023. aastal lõppeva pilootprojekti tulemuste põhjal saame kohalikke omavalitsusi nõustada, kuidas koolidel on edaspidi võimalik arvestada mitteformaalõppes omandatud teadmisi ja oskusi formaalõppe osana. Samuti jätkame kohalike omavalitsustega läbirääkimisi,

et selgitada riigi ja omavalitsuste vastutus keskhariduse õppekohtade tagamisel, tehes selleks ka vajalikud muudatused seadusandluses.

Ajakohastame üldhariduse riiklikud õppekavad

Riiklike õppekavade ajakohastamiseks on muutmisel põhikooli riiklik õppekava, gümnaasiumi riiklik õppekava ja põhikooli riiklik lihtsustatud õppekava. Kavakohaselt kinnitab valitsus määrused 2022. aasta lõpuks. Õppekavade ajakohastamise eelnõud on välja töötatud koos valdkonna ainelitudega, samuti on läbi töötatud eelnõu tutvustamisel sidusrühmadelt kogutud tagasiside.

Õppekava muudatused on kooskõlas haridusvaldkonna uue arengukavaga, mille kohaselt on vaja aineteadmiste õpetamise kõrval pöörata rohkem tähelepanu üldpädevuste arengu toetamisele, toetada ennastjuhtiva õppija ja kodaniku kujunemist, luua koolides vaimselt ja füüsiliselt turvaline

ning liikumist soodustav õppekeskkond ning suu-
rendada praktilise õppe osakaalu. Üldpädevuste
arengu toetamine on toodud ainealaste õpitule-
muste juurde ning koolidele jääb varasemast suu-
rem vabadus õppetööd lõimitult, projekti- või suu-
napõhiselt korraldada ning õppijate vajadustest
ja kooli eripärast lähtuvalt õppesisu valida. Aine-
valdkonnakavade ajakohastamise eesmärgiks on
luua olukord, kus aineõppes õpitakse seda, mis
on tänases maailmas ja õppija enda jaoks asja-
kohane ning kus aineõppe käigus toimub süs-
teemselt ka üldpädevuste arengu toetamine.

Õppimise toetamiseks ja õpilünkade tuvastamiseks viime läbi riiklikke tasemetöid

Jätkame digipöörde programmi käigus valminud
tasemetööde rakendamist. Algaval õppeaastal
rakenduvad I ja II kooliastmes tasemetööd eesti
ja vene keeles, A1 ja A2 tasemel eesti keeles teise
keelena, matemaatikas ja loodusõpetuses.
II kooliastmes võetakse kasutusele lisaks
A2 tasemel inglise, saksa ja vene keele taseme-
tööd. III kooliastme 10. klassile ja kutsekoolide
1. kursuse õpilastele ja gümnasistidele toimuvad
katselised tasemetööd loodusainetes ning
3. ja 6. klassi õpilastele sotsiaalsainetes.

Sarnaselt varasematele õppeaastatele toimuvad
I ja II kooliastme tasemetööd õppeaasta alguses
4. ja 7. klassis. Õppeaasta alguses kogutud
tasemetöö tulemused aitavad õpetajal hinnata
õpilase eelteadmisi ja -oskusi ning ka distants-
õppe tingimustes tekkinud võimalikke õpilünka-
sid. Tasemetööd toimuvad septembris ja oktoob-
ris. Täpsem info on leitav [Harno veebilehelt](#).

Täpsustame kõrgharidusõppes õppekulude hüvitamise aluseid

Ettevalmistamisel on kõrgharidusseaduse
muudatused, millega täpsustame õppekulude
hüvitamise aluseid. Kehtima jäävad senised
rahastamise aluspõhimõtted, mis tähendab, et
eestikeelsel õppekaval täiskoormusel õppimine
on ka edaspidi tasuta. Muudatusega suuname üli-
õpilasi tegema läbimõeldumat ja teadlikumat eri-
alavalikut ning suurendame üliõpilaste vastutust,

millega omakorda kaasneb riigi raha tõhusam
kasutus. Eelnõu kohaselt:

- ▶ pikendame aega, mille möödumisel saab
asuda uuesti samal kõrgharidusastmel tasuta
õppima;
- ▶ kaotame õiguse õppida samaaegselt tasuta
mitmel õppekaval;
- ▶ piirame ümberotsustamise aega, mil säilib
õigus katkestamise järel uuesti tasuta õppesse
astuda;
- ▶ anname kõrgkoolidele õiguse küsida õppete-
nustasu üliõpilaselt, kes on eelnevalt juba kaks
korda samale õppeastmele immatrikuleeritud;
- ▶ kehtestame õppekulude hüvitamise õiguse
semestri lõpul katkestajatele.

Jõustuvad muudatused õppelaenu ja vajaduspõhise õppetoetuse tingimustes

Algavast õppeaastast jõustuvad õppetoetuste ja
õppelaenu seaduse muudatused, millega tegime
õppelaenu tingimused õppuritele soodsamaks.
Krediidiasutusel ja laenusaajal on võimalik lep-
pida kokku intressimääras, mis pole suurem kui
kuue kuu euribor pluss kolm protsenti aastas,
ning intressi ülempiiriks laenuvõtjale jääb viis
protsenti aastas. Kokkuleppel krediidiasutusega
võib alustada õppelaenu tagasimaksmisega
18 kuu möödumisel õpingute lõpetamisest, seni
tuli seda teha 12 kuud pärast õpingute lõppu.
Kahe käendaja asemel piisab edaspidi ühest.

Jõustuvad ka vajaduspõhise õppetoetuse tin-
gimuste muudatused ning kolmandatest riiki-
dest õppimiseks tähtajalise elamisloa saanud
välismaalastel kaob õigus seda saada. Ukraina
päritolu üliõpilaste jaoks on olemas eraldi toetus-
meetmed.

Loome ja rakendame mikrokvalifikatsioonide regulatsiooni

Mikrokvalifikatsioonid aitavad muuta õpet paind-
likumaks kutse-, kõrg- ja täiskasvanuhariduses.

Need on täienduseks traditsioonilistele kvalifikatsioonidele, pakkudes kõigile inimestele võimalust osaleda elukestvas õppes, et vastata tööturu uutele ja tekkivatele vajadustele.

Oleme ette valmistanud täiskasvanute koolituse seaduse (TÄKS) muudatuse, millega loome mikrokvalifikatsioonide regulatsiooni, et toetada nende rakendamist ja selleks vajalike e-lahenduste arendamist. Seadusemuudatusega tugevdame ka täienduskoolitusasutuste kvaliteedihindamist ja täpsustame täiskasvanute koolitaja mõistet. Muudatused peaksid jõuduma valdavalt 1. juunist 2023.

Populariseerime elukestvat õpet

Jätkub elukestva õppe populariseerimine.

12.–23. oktoobrini toimub 25. [täiskasvanud õppija nädal \(TÖN\)](#), mil üle Eesti leiavad aset loengud, õpitoad, koolitused jne. Nädala avapäeval toimub kolmandat korda üle-eestiline „Õpitund“, millest on oodatud osa võtma kõik täiskasvanud, kes soovivad midagi uut õppida. Ettevõtmise eesmärk on Eesti inimeste teadlikkuse tõstmine elukestva õppe võimalustest ja motivatsiooni kujundamine eneseharimiseks.

14. oktoobril toimub tänusündmus inimestele, kes on töö ja eraelu kõrvalt uuesti õppima läinud või panustanud kogukonna arengusse.

Osaleme rahvusvahelises täiskasvanute oskuste uuringus PIAAC

Septembris algab rahvusvaheline täiskasvanute oskuste uuring [PIAAC](#) (*Programme for the International Assessment of Adult Competencies*), kus Eesti osaleb teist korda. Aprillini vältavas uuringus osaleb kokku 32 riiki eesmärgiga koguda teavet täiskasvanute igapäevaste tegevuste, näiteks lugemise, informatsiooni otsimise, arvutite ja infotehnoloogia kasutamise, samuti hariduse ja töökogemuse kohta. Uuringu tulemusena saame ülevaate täiskasvanuhariduse lahendamist vajavatest kitsaskohtadest ja tegutseda selle nimel, et igaühe ettevalmistus vastaks tulevikus paremini tööturu vajadustele. Eestis seisab uuringu hea käekäigu eest ministeerium koos Statistikaametiga.

Parandame täiskasvanute ligipääsu õpivõimalustele

Tööturul paremaks toimetulekuks võimaldame igale huvilisele ligipääsu koolitustele, hoolimata õppida soovija majanduslikust olukorrast või varem omandatud haridustasemest. Tõukefondide toel pakume kutseõppeasutustes, rakenduskõrgkoolides ja ülikoolides täienduskoolituse riikliku koolitustellimuse kursusi. Kinnitamisel olevas tellimuses on 36 õppeasutust 809 kursusega, mis avavad õppimisvõimalusi 11 360 täiskasvanule. Koolitustellimuse kogumaksumus on 2,71 miljonit eurot.

[Kursuste nimekiri](#) valmib augusti lõpuks.

Tänavu augustist kuni uue aasta märtsini toimuvad lisatellimuse kursused on suunatud ennekoike COVID-19 pandeemia sotsiaalmajanduslike mõjude leevendamisele, aga ka ettevõtete tegevuse ümberkujundamiseks vajalike oskuste arendamisele, sh digi- ja roheoskused. Riiklikus tellimuses on kursused, mis võimaldavad täiskasvanutel õppida vajalikke oskusi tööle asumiseks kriisiolukorras kannatada saanud sektoritesse või toetavad tööl püsimiseks vajalike lisaoskuste omandamist, samuti toetavad turismisektori taaskäivitamist ning tervishoiusektori toimepidevust. Uue teemana on tellimusse lisatud ajutise kaitse saajatele suunatud täienduskoolitused ning ajutise kaitse saanutega tegelevate koolitajate, õpetajate ja tugispetsialistide oskuste arendamine. Enim kursusi on IKT valdkonnas, järgnevad isikuarengu ning audiovisuaalsete tehnikate ja meedia tootmise õppekavarühmad.

Uuendame kutsehariduse rahastamise põhimõtteid

Rahastamis põhimõtete uuendamiseks loodud töörühma ettepanekud valmivad sügisel ja uus kord peaks hakkama kehtima 2023. aasta algusest. Komisjon teeb ettepanekud rahastamise mahtude suurendamiseks, tulemusrahastamise rakendamiseks ning vastava määruse muutmiseks.

Toetame omavalitsusi tugiteenuste arendamisel üldhariduses

Kuus kohalikku omavalitsust ja omavalitsusliitu – Lääne-Virumaa Omavalitsuste Liit, Võrumaa Omavalitsuste Liit, Haapsalu linnavalitsus, Viljandi linnavalitsus, Tartu linnavalitsus ja Raasiku valla- valitsus – käivitavad riigi toel integreeritud tugi- teenuste arendusprojektid, millega ennetatakse koolist väljalangevust. Projekti käigus töötatakse välja uued teenuste mudelid ning koolitatakse spetsialiste.

Uuel õppeaastal viiakse läbi ka kordusuuring, mis toetab kaasava hariduskorralduse edasist rakendumist, arvestades sihtrühmade arengu- ja toetusvajadusi. Lisaks valmib uuring, mis käsitleb hariduslike erivajadustega õpilaste ülemineku sujuvat toetamist haridustasemetega ja -liikide vahel ning tööturule.

Noorsootöös suurendame paindlikkust ja tõstame kvaliteeti

- ▶ Õppeaasta jooksul toome avalikkuseni andekuse märkamise ja andekate arendamise tegevuskava, mille eesmärk on luua alus terviklikule süsteemile andeka õppija igakülgselt toetamiseks alates alusharidusest kuni gümnaasiumi või kutsekooli lõpuni.
- ▶ Lõimime huviharidust ja noorsootööd haridusega. Valmivad projekti „Võimekuse tõstmine mitteformaalse õppimise lõimimiseks formaal-

haridusse“ raportid, mis on aluseks raamistiku loomisele noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse tihedamaks lõimimiseks üld- ja kutseharidusega. Toetame omavalitsusi, et haridus- ja noortevaldkonna tegevused saaksid kaasajastatud ühtse taristuna ning kujuneksid kohaliku tasandi haridus- ja kogukonnakeskusteks.

- ▶ Loomme noortevaldkonna kvaliteedisüsteemi, mis hõlmab kriteeriumide väljatöötamist, digitaalsete hindamise instrumendi loomist ning kvaliteedi arendamiseks vajaliku tugi- ja nõustamissüsteemi kujundamist. Juurutame seiresüsteemi ning toetame valdkonna teadus- ja arendustegevust.
- ▶ Töötame välja meetmeid, mis aitavad koolist ja tööturult kõrvale jäänud ehk NEET-staatuses noortel individuaalse lähenemise abil jätkata haridusteed või siseneda tööturule. Arendame mobiilset noorsootööd kui proaktiivset võimalust noortega kontakti loomiseks.
- ▶ Pöörame tähelepanu 7–12aastaste informeerituse tõstmisele. Avame info- ja mänguveebi [Teeviit Juunior](#), mis koondab uudiseid, nuputus- ülesandeid ja soovitusi.
- ▶ Soodustame noorte õpirännet. [Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpus](#) ootavad koole, noortekeskusi, organisatsioone ja noori taotleva rahastust erinevatele õpirännetele. Taotlemine algab 4. oktoobril.

Hariduse ja teadussüsteemi kooskõla suurendamine ühiskonna vajadustega

Loome tugeva aluse tänapäevase teadussüsteemi toimimiseks

Kaks aastat kestnud eeltöö tulemusena on valminud teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse (TAKS) eelnõu, mis läheb tänavu sügisel partneritele ja sidusrühmadele arvamuse avaldamiseks ning kooskõlastamiseks. Eelnõus on oluliselt korrastatud valdkonna juhtimissüsteemi ja rahastamisinstrumente, aga toodud sisse ka uusi ja seni reguleerimata teemasid, nagu teaduseetika või avatud teaduse põhimõtete rakendamine. 2023. aastal käivitub uute põhimõtete alusel riikliku tähtsusega teadustaristu toetamine ning uus tippkeskuste toetusmeede.

Anname hoogu digi- ja rohepöördele ning toetame selleks vajalike oskuste arendamist

Rohepöörde ja digipöörde on omavahel seotud –

rohepöörde saavutamiseks on vaja digitaliseerida ja automatiseerida tootmisprotsesse, aga lisaks ka kujundada inimeste hoiakuid. Valmistame ette uued toetusmeetmed, et arendada kõrgkoolides ja kutseõppeasutustes ettevõtete digi- ja rohepöördeks vajalikke oskusi ning täiskasvanute IT haridust ja digioskusi. Vaatame üle kõrg- ja kutsehariduse õppekavad ning täiendame neid roheteademadega ja IKT moodulitega. Ettevõtte digi- ja rohepöörde toetamiseks pakume erinevaid koolitusi ja mikrokraadiprogramme sh pöörame tähelepanu ka küberturbe alaste teadmiste ja oskuste arendamisele.

Digipöördeks vajalike oskuste arendamist toetame ka progetiigri, IT akadeemia ja inseneriakadeemia tegevustega. 2023. aasta alguses käivitame tõukefondide toel inseneriakadeemia ehk tehnoloogiaprogrammi õppurite õpivalikute suunamiseks kutse- ja kõrghariduses. Selle eesmärgiks on suurendada tehnikaerialade populaarsust põhikooli lõpetajate seas ja tagada vajalik

järeikasv tehnoloogiasektori ettevõtetele.

Arendame Ida-Virumaa vajadustele vastavaid õppimisvõimalusi ja kohalikele ettevõtjatele vajalikku teadusvõimekust

Õiglase ülemineku fondi toel käivitame 2023. aastal programmid Ida-Virumaa vajadustele vastavate täiendkoolituste pakkumiseks, taseme-õppe arendamiseks kutse- ja kõrghariduses ning teadusvõimekuse kasvatamiseks Ida-Virumaa ettevõtjatele vajalikes valdkondades. Eesmärk on toetada üleminekut taastuenergiale ja maa-konna ettevõtluse mitmekesisustumist. Kliima-neutraalse majanduse suunas liikumine puudutab tihedalt põlevkivi kaevandamisega töötajaid ja kogukondi ning toob uued väljakutsed elanike oskuste kaasajastamiseks. Loomme uusi regiooni eripära arvestavaid õppimisvõimalusi kutse- ja kõrghariduses, erialaseid täiend- ja ümberõppe võimalusi kvalifikatsiooni omandamiseks ja tõstmiseks ning viime ellu tegevusi elukestva õppe populariseerimiseks piirkonnas. Arendame teadussuundi, mis toetavad Ida-Virumaa ettevõtete teadusmahukuse kasvu ja kvaliteetse, teaduspõhise kõrghariduse arengut Ida-Virumaal.

Rakendame doktoriõppe reformi muudatused

Muudatused jõustusid 1. augustil ning tänavu vastu võetud doktorantidel on võimalik doktoriõpingute läbimiseks asuda tööle nooremteaduri ametikohal. Doktorandid on edaspidi ennekõike alustavad teadlased, kelle põhitöök on doktoriõpingud ja doktoritöö ettevalmistus ning kes saavad oma töö eest palka. Muudatustega kindlustatakse teadlaste järeikasvu nii akadeemilises sektoris kui kogu ühiskonnas, samuti aitab see kaasa doktoriõppe tõhusamaks muutmisele.

Käivitame jätkuprogrammi kutse- ja kõrghariduse tihedamaks sidumiseks tööturuga

Tõukefondidest rahastatud projekti PRÕM+ eesmärk on kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi, sh praktika ja töökohapõhise õppe kvaliteedi taga-

mine, praktikaettevõtete tunnustamine ja nõustamine ning juhendajate koolitamine. Kavas on töökohapõhise õppe laiendamine prioriteetsetes valdkondades, mitmed piloteerimised ja uue kutsemeistrivõistluste kontseptsiooni loomine.

Uuendame kutsekeskhariduse õppekavasid

Viime kutsekeskhariduse riiklikud õppekavad vastavusse õppijate ja tööturu vajadustega ning ajakohastame nende alusel koolide õppekavad ehitus-, auto-, majutuse ja toitlustuse erialadel.

Ehituserialade riikliku õppekavaga sätestatakse ajakohastatud õppesisu neljal erialal: kivi- ja betoonkonstruktsioonide ehitus, puitkonstruktsioonide ehitus, ehitusviimistlus ning hoone tehno-süsteemide ehitus. Autoerialade riiklik õppekava uuendamisel on uuendatud õppe struktuuri ja -sisu mootorsõidukitehniku ja autoplekksepa erialadel. Majutuse ja toitlustuse erialade riikliku õppekavaga sätestatakse uuendatud õppesisu turismiettevõtte teenindaja erialal. Vastuvõtt 2023/2024. õppeaastal toimub uutele, tööturu nõuetele paremini vastavatele õppekavadele.

OSKA uuringud tulevad uues kuues

Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteem [OSKA](#) avaldab 2023. aasta alguses neli uuringut ja tööturu koondülevaate. Lisaks tavapärasele raportile avaldatakse teave uues formaadis – graafilistel näidikulehtedel ametialagruppide ja valdkondade kaupa. Kavas on ka õppesuundade põhised näidikulehed, kust leiab koolilõpetajate ja nende tööturul rakendumise andmed, koolitusvajaduse prognoosi jms. OSKA valdkonnauuringutest valmivad uutena metsanduse ja puidutööstuse; põllumajanduse ja toiduainetööstuse ning masina-, metalli ja elektroonikatööstuse uuringud. Samuti on käimas uuring, kus analüüsitakse, kui palju ja millise oskuste profiiliga teadus- ja arendustöötajaid ettevõtlussektor vajab, et liikuda tulemuslikumalt teadmispõhise majanduse poole. Kutsekoda jätkab septembrist infotundidega, mis on suunatud eelkõige kutsekoolidele ja kutse andjatele.

Hoogustame teadus- ja arendustöötajate liikumist akadeemilise, avaliku ja erasektori vahel, sh teadmussiirde doktorantide värbamist

Teadmusvõrgustike arendamiseks ning teadusmaailma ja ettevõtete sidemete tugevdamiseks käivitame 2022. aasta sügisel teadlaste sektorite vahelist liikumist soodustava SekMo meetme, mis toetab nii teadlaste asumist tööle era- ja avalikku sektorisse kui era- ja avaliku sektori tippspetsialistide siirdumist teadus- ja arendusasutustesse. Eraldi skeemina pakutakse tuge era ja avaliku sektori asutustele oma töötajate suunamiseks doktoriõppesse ettevõttele või asutusele huvipakkuval teemal. Teadus- ja arendustegevuse rahvusvahelise mõõtmise tugevdamiseks käivitame sügisel Mobilitas+ meetme. Koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga valmivad aasta lõpuks analüüs ja ettepanekud rohetehnoloogiate arendamise fookusega raketisüsteemide keskuse käivitamiseks.

Kasvatame ettevõtjate ja avaliku sektori vajadusest lähtuvat teadusvõimekust

Eesti ühiskonna ja majanduse teadusmahukuse

kasvatamiseks on oluline, et meie teadusasutustel ja ettevõtetel oleks võimalikult palju ühiseid huve teadus- ja arendustegevuseks. Seetõttu pakume kõrgkoolidele ja teadusasutustele tuge nende uurimissuundade arendamisel, kus Eesti ettevõtjate ja avaliku sektori huvi võimalike arenduste ja rakenduste vastu on suur. Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse (TAIE) arengukava 2021–2035 toob esile viis sellist valdkonda: digilahendused igas eluvaldkonnas; tervisetehnoloogiad ja -teenused; kohalike ressursside väärindamine; nutikad ja kestlikud energialahendused; elujõuline Eesti ühiskond, keel ja kultuuriruum. Igal fookusvaldkonnal on oma teekaart, kus on teadusasutuste, ettevõtete ning poliitikakujundajatega koostöös kokku lepitud nende valdkondade arenguks olulised teadus- ja arendusteemad ja -tegevused. Teekaardid kinnitatakse sel aastal ja 2023. aastal käivitame koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga teekaartide elluviimiseks vajalikud rahastusinstrumendid. Teadusasutustes ja kõrgkoolides ettevõtjatele ja avalikule sektorile vajalike teadmuste arendamiseks ja teadusasutuste ja kõrgkoolide teadus- ja arendustaristu avamiseks laiemale kasutajaskonnale pakume tuge ASTRA+ meetme raames, mis kava kohaselt käivitub 2023. aasta alguses.

Tähtsamad tegevused 2021/2022. õppeaastal

Sidusime õpetajate riigikeele oskuse nõuded kvalifikatsiooninõuetega. Uuendatud [määruse](#) kohaselt on alates 2025. aasta 1. septembrist eesti keele oskuse nõue selgesõnaliselt õpetajate, õppealajuhatajate, koolijuhtide ja tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuete osa. Selleks ajaks peab neil ametikohtadel töötavate inimeste eesti keele oskus vastama kehtestatud nõudele, mis on sõltuvalt ametikohast B2- või C1-tase. Haridustöötajate eesti keele oskus on oluline eestikeelsele haridusele üleminekul, toetab töötajate võimalusi professionaalseks arenguks ning tagab, et koolides töötavad inimesed on noortele riigikeele õppimisel ja oskusel eeskujuks. Määruse rakendamisega seoses nõustab koole Keeleamet ning haridustöötajatele pakutakse teiste keeleõppevõimaluste kõrval eraldi kursuseid tõukefondide vahenditest.

Toetasime Ukraina sõjapõgenike haridustee jätkamist Eestis. Koondasime Ukraina õppematerjale [e-koolikotti](#), tõlkisime Ukraina õppekava aine-

kavasid ning koostame lihtsat Eesti ja Ukraina ainekavade võrdlust. Info saab [õppekavaveebis](#) kättesaadavaks hiljemalt õppeaasta alguseks. Alates 1. augustist on Rajaleidja keskused valmis pakkuma teenuseid Ukraina taustaga õppijatele. Laagrite toetusmeetmega kaasasime Ukraina lapsed ja noored noortevaldkonna tegevustesse. Toetasime Eesti kõrgkooli Ukraina üliõpilastele õppimisvõimaluste pakkumisel ja korraldasime koostöös Ukraina eksamikeskusega sisseastumistesti Ukraina ülikoolidesse.

Toetasime koolide õppekorraldust COVID-kriisis. Koostasime ja uuendasime juhendmaterjale, korraldasime infopäevi koolidele ja koolipidajatele ning pakkusime õpilastele õppimist toetavaid kursusi koostöös ülikoolidega. Õpetajatele ja koolijuhtidele olid kättesaadavad erinevad täiendusõppe võimalused nii vaimse tervise toetamise kui õpilünkade tasandamise teemadel. Harno koolituskeskus viis läbi [veebiseminare](#). Koolide toetamisega paistsime positiivselt silma

ka Euroopa riikide võrdluses – [Eurydice hariduskoostöö võrgustiku](#) värske raporti kohaselt rändasid üksnes pooled Euroopa riigid lisameetmeid piirangute ja koolide sulgemise tõttu tekkinud õpilätkade leevendamiseks, ehkki COVID-pandeemia negatiivset mõju õpitulemustele täheldati kogu Euroopas.

Rakendasime kutsevaliku õppekavad.

Eesti Hariduse Infosüsteemis (EHIS) on 19 kutseõppeasutuses registreeritud 26 kutsevaliku õppekava, neist 9 on õppemahuga 60 EKAP. Aastane õppekava on mõeldud haridusliku erivajadusega õppijate jaoks, samuti õppijatele, kelle emakeel ei ole eesti keel, sh Ukrainast saabunud õppijad. Registreerimisel on veel kolme kooli kutsevaliku õppekavad. Õppekavade rakendamist toetab nõustamine ja koostöö piirkonna ettevõtete-organisatsioonidega.

Koostasime Eesti kutsehariduse riikliku rakenduskava. Kooskõlas Eesti haridusvaldkonna arengukavaga 2021–2035 ja Euroopa Liidu Nõukogu kutsehariduse soovituselga valmis esmakordselt sellises formaadis Eesti kutsehariduse riiklik rakenduskava, mis koondab valdkonna eesmärgid, tegevused ja rahastusalikad 2030. aastani.

Piloteerisime lasteaedades uut veebipõhist hindamisvahendit, mis on mõeldud lasteaiaõpetaja toetamiseks 5-aastaste laste arengu hindamisel viies valdkonnas: keel ja kõne, matemaatika, sotsiaalsed, kognitiivsed ja õpioskused. Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava kohaselt on arengu hindamine lasteaia oluline lapse eripära mõistmiseks, arengu toetamiseks ja õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga. Eesti lasteaedades korraldatud seire tulemused kinnitavad, et lasteaiaid teevad sihipärast tööd, jälgides laste arengut ning leides lahendusi vajaduse korral toe pakumiseks.

Lasteaiaõpetaja kutse populaarsus kasvab. 2022. aastal oli lasteaiaõpetaja eriala Tallinna Ülikoolis ja Tartu Ülikoolis populaarsemate hulgas. Kutse populariseerimisele on kaasa aidanud lasteaiaõpetajate töötasu alammäär võrdsustamine üldhariduskoolide õpetaja töötasu alammääraga, milleks riik eraldab omavalitsustele

toetust 15 miljoni eurot aastas.

Pakkusime varasemast rohkem tasuta kursuseid. Elukestvas õppe osalemine määr on COVID-pandeemia järel taas tõusutrendis. Kriisi mõjude leevendamiseks ning kasvanud koolitusvajaduse lahendamiseks koostasime eelmisel aastal riikliku täienduskoolituse lisatellimuse, mis võimaldas tasuta koolitusi täiendavalt 4500 täiskasvanule. Kursused olid suunatud nii lühiperspektiivis kitsaskohtade lahendamisele (tervishoiusüsteemi toimepidevuse säilitamine, turismivaldkonna taaskäivitamine, kaugtööks vajalike digioskuste arendamine) kui toetamaks tööjõupuuduses olevaid majandussektoreid ning ettevõtete ümberkujunemist vastavalt muutunud oludele.

Koostasime kõrghariduse rahastamise analüüsi ja ettepanekud, mis olid aluseks aruteludele valitsuses. Riigi tegevustoetus kõrgkoolidele on küll aastatega suurenenud, kuid mitte samal määral Eesti majanduskasvu ja palgatõusuga. Eesmärgiks seati kõrgkoolide riigieelarvelise tegevustoe kasvatamine järgnevatel aastatel 15% aastas. Elav diskussioon kõrghariduse rahastamise hetkeseisu ja tuleviku üle toimus kõrgkoolide, rektorite nõukogude, riigikogu ja üliõpilaste esindajatega.

Sõlmisime konsensusleppe õdede koolitamiseks. Haridus- ja Teadusministeerium, Sotsiaalministeerium, tervishoiu kõrgkoolid, praktikabaasid ning õdede ja tervishoiutöötajate erialaühendused sõlmisid konsensusleppe õdede ja teiste tervishoiuspetsialistide õppekohtade arvu suurendamiseks ning praktika kvaliteedi tõstmiseks. Konsensuslepe aastateks 2022–2026 seab eesmärgiks suurendada õdede põhiõppesse vastuvõttu 700 üliõpilaseni aastas.

Riigieelarvelised kulud teadus- ja arendustegevusele püsivad tasemel 1% SKP-st. Esmakordselt planeeriti 2021. aasta riigieelarves teadus- ja arendustegevuse rahastamiseks 1% SKP-st ehk 286,4 miljonit eurot. Rahastus püsib tasemel 1% SKP-st ka 2022. aasta riigieelarves, kus kokku on teadus- ja arendustegevuseks planeeritud 323,7 miljonit eurot.

Käivitasime TAIE strateegia tegevused, toimus aktiivne avalik arutelu seaduseuuenduse üle. Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukava 2021–2035 koondab Eestis esmakordselt ühte teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arendamisega seonduvad sihid ja tegevussuunad. Teadusasutuste, ettevõtete ja huvigruppide koostöös on välja valitud olulised sihid ja teemad, kuhu teadus- ja arendustegevuses on vaja panustada, et valdkonna ettevõtted saaksid sellele viia oma tooted ja teenused uuele tasemele. Kaasasime teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse (TAKS) seaduse uuendamisse aktiivselt partnerid, mistõttu said eelnõus olevad punktid põhjalikult läbi vaagitud.

Esmakordselt Eestis valmis avaliku ja erasektori koostöös haridusteenuste ekspordi tegevuskava, mille eesmärk on luua eeldused valdkonna

teenuste edukaks pakkumiseks, arvestades Eesti kui haridus- ja digiriigi väga head rahvusvahelist mainet. Kava sisaldab tegevusi 2027. aastani.

Tutvustasime esimest korda Eesti haridust maailmanäitusel. 2021. aasta oktoobris alanud maailmanäitusel EXPO 2020 Dubai Eesti paviljonis tutvustasime kuue kuu jooksul Eesti digiühiskonda, milles olid olulisel kohal haridus, teadus, innovatsioon ja haridustehnoloogilised lahendused. Otsisime koos ülikoolide rektorite, teadlaste, koolijuhtide ja Eesti haridusettevõtete esindajatega koostöövaldkondi nii üldhariduses, kõrghariduses kui ka teaduses. Rahvusvahelist huvi tunti Tartu Ülikooli personaalmeditsiini arendamise, Tallinna Tehnikaülikooli targa linna ehk FinEst programmi, aga ka meie kosmoseuurimuste ning õpetajahariduse ja nutikate hariduslahenduste vastu.

Koroonaviiruse levik ja haridusvaldkond 2022/2023. õppeaastal

2022/2023. õppeaastal on eesmärk hoida haridus- ja noorsootöösutused **turvaliselt avatuna kõigil haridustasemetel ja -liikides. Üleriigilist distantsõpet soovime vältida ka sel õppeaastal.** Eelmine õppeaasta näitas, et väga hästi töötas põhimõte, kus **distantsõppele mineku otsused tehti konkreetsetest juhtumitest ja piirkondadest lähtuvalt.** Valdavalt rakendati distantsõpet konkreetses klassis või kooliastmes. Distsantsõpet tuleks vältida eelkõige nooremate kooliastmete ja tuge vajavate õpilaste suhtes. Kui näiteks paljud õpetajad on haigestunud või klassist enamus puudub, saab kool otsustada lühiajalisele distantssõppele mineku. Vajadusel peetakse nõu Terviseameti piirkondliku esindajaga.

Haridusasutuste avatuna hoidmiseks soovitame kasutada juba eelmisel õppeaastal edukalt tarvitusele võetud viiruse levikut ennetavaid meetmeid.

- ▶ **Haigena tuleb jääda koju.** Mistahes haigustunnuste esinemisel tuleb kõigil, ka vaktsineeritud, jääda koju, võimalusel teha kiirtest ning võtta vajadusel ühendust oma perearstiga. Positiivse kiirtesti saanud tuleb jääda koju kuni tervenemiseni, kuid mitte vähem kui viieks päevaks.
- ▶ **Lähikontaktel tuleb jälgida oma tervist.** Lähikontaktel on soovitatav jälgida hoolega oma tervist, sümptomite ilmnemisel kiirtestida ning haigustunnuste korral jääda koheselt koju ning vajadusel võtta ühendust perearstiga. Võimalusel soovitab Terviseamet ka lähikontaktsetel viieks päevaks koju jääda.
- ▶ **Vaktsineerimine aitab vältida raskelt haigestumist.** Vaktsineerimine on parim viis viiruse tõkestamiseks ning iseenda ja oma kaaslaste kaitsmiseks eelkõige raske haigestumise ning

haiglasse sattumise eest. Soovitav on vanemaealistel ja riskirühmadesse kuuluvatel inimestel teha teine tõhustusdoos kui eelmisest doosist või haigestumisest on möödas 6 kuud. Vaktsineerimise osas soovitame täiendavat nõu küsida perearstilt.

► **Kiirtestimine aitab avastada nakatunud.**

Haridusasutustes jätkub usaldusmeetmena koolipere kiirtestimine. Soovitame testid õpilastele koju anda ja paluda kodus testida, et vältida nakatununa kooli minekut. Kooskõlastatult Terviseametiga anname viiruse levikust lähtuvad soovitused testimissageduse kohta. Testid tagab koolidele riik.

► **Maskide kasutamine ühiskondlikes siseruumides vähendab nakatumisohtu.**

Maski on soovitatav kanda koroonaviiruse laialdase leviku korral aladel, kus puutub kokku palju inimesi.

► **Hea ventilatsioon vähendab viiruse levikut.**

Hea ventilatsioon vähendab ruumis aerosooli-osakeste hulka ning seega ka viiruse levikut. Sõltuvalt hoone ventilatsioonist tuleb ruume pidevalt tuulutada või veenduda ventilatsioonisüsteemi õiges seadistuses.

► **Viirust aitab ohjata hügieenireeglite järgimine.**

Tähtsal kohal viiruse tõkestamisel on käte-hügieen ja köhaetikett ning pindade ja ühis-kasutatavate esemete puhastamine.

► **Hajutatus ja kontaktide vähendamine pidurdavad viiruse levikut.**

Viiruse laialdase leviku korral on soovitatav tegevustes lähtuda hajutamise ja nn mullides tegutsemise põhimõttest: tegevused toimuvad rühmades, mille liikmed on püsivalt samad. Soovitame võimalusel viia tegevusi õue. Hoonetes toimuvatel aktustel ja teistel suurematel kogunemistel on soovitatav inimesi hajutada.

► **Ajakohast infot koroonaga seonduvate soovituste või piirangute kohta haridusvaldkonnas leiab ministeeriumi kodulehelt: www.hm.ee/et/koroona.**

Õppeaasta 2022/2023 arvudes

Sissejuhatus

Septembris asub üldhariduskoolide statsionaar-
sesse õppesse hinnanguliselt 158 000 õpilast,
mida on ligi 1500 võrra enam kui aasta varem.
Lähiaastatel õpilaste arvu kasv jätkub, kuid
seda gümnaasiumiõpilaste arvu kasvu tõttu,
põhihariduses õppijate arv aga seevastu vähe-
neb. Sellel õppeaastal alustab kooliteed umbes
14 000 õpilast, hiljutine kõrgtase ca 15 000
õpilast jääb aastatesse 2014–2018.

Piirkonniti on muutused siiski erisuunalised.
Kümne aasta jooksul on Harjumaa üldharidus-
koolides õppijate arv kasvanud enam kui kolman-
diku ja Tartumaal ligi viiendiku võrra, samas kui
Jõgeva-, Võru-, Valga- ja Hiiumaal on õpilasi
jäänud umbes viiendiku võrra vähemaks.

Kutsehariduses on õpilaste arv alates 2018/2019.
õppeaastast suurenenud. Viimaseid aastaid on
iseloomustanud täiskasvanud õpilaste osakaalu
kasv kutsehariduses. Lisandunud täiskasvanud

õppijad tahavad tõsta oma konkurentsivõimet
tööturul ning omandada uusi oskusi. Eelmisel
õppeaastal aga see kasv pidurdus ning vanus-
rühmade osakaalud jäid umbes samaks kui
aasta varem.

Üliõpilaste arv eelmisel õppeaastal võrrel-
des 2020/2021. õppeaastaga veidi langes.
2021/2022. õppeaastal õppis kõrghariduses
44 611 üliõpilast. Kõrgkoolidesse sisseastujate
keskmine vanus on kasvanud, nagu ka kutse-
hariduses.

Enamik üldhariduse koolivõrgus toimuvaid muu-
datusi on seotud koolide ümberkorraldamise või
liitmisega. Laieneb erakoolide tegevus – lisandub
nii uusi koole kui kooliastmeid olemasolevatesse
erakoolidesse.

Õpetajate töötasu kasvab jätkuvalt ning riik peab
oluliseks ka lasteaiaõpetajate töötasu õpetajate

omaga võrdseks tõstmist. Samas töötab üldhariduskoolides jätkuvalt väga palju õpetajaid osakoormusega (eelmisel õppeaastal töötas osakoormusega üle 40% õpetajatest), mida peaks mõnevõrra muutma koolivõrgu jätkuv korrastamine.

2022/2023. õppeaasta täpsed õpilaste arvud selguvad novembri keskpaigas, kui koolid ja oma valitsused on esitanud andmed Eesti hariduse infosüsteemi (EHIS).

► **Detailsemad haridus-, teadus-, noorte ning keelevaldkonna näitajaid leiab haridusstatistika portaalist www.haridussilm.ee ja analüüsid ministeeriumi kodulehelt rubriigist „haridusandmed“: www.hm.ee/et/tegevused/uuringud-ja-statistika-0.**

Õpilaste ja üliõpilaste näitajad

Üldharidus

Kokku asub 2022/2023. õppeaastal üldhariduskoolide statsionaarses õppes õppima u 158 000 õpilast ehk u 1500 õpilast rohkem kui eelnenud õppeaastal. See tähendab, et õpilaste arvu kasvutrend jätkub ning prognoosi järgi kasvab statsionaarses õppes õpilaste arv veel ka vähemalt järgneval paaril aastal. Kasv tuleneb aga gümnaasiumi õpilaste arvu kasvust ning samal

ajal on põhikoolis oodata hoopis õpilaste arvu vähenemist.

Esimesse klassi läheb sellel aastal u 14 000 õpilast. Põhikooli 1.–6. klassi asub õppima u 87 000 õpilast. Põhikooli 7.–9. klassi läheb u 46 000 õpilast. Gümnaasiumis ehk 10.–12. klassis asub õppima u 25 000 noort.

Statsionaarse õppe õpilaste arv 1., 10. ja 12. klassis (allikas: EHIS)

Klass	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
1. klassi õpilaste arv	15 234	15 437	14 898	14 094	13 892	14 058
10. klassi õpilaste arv	7 966	8 053	7 988	8 156	8 633	8 834
12. klassi õpilaste arv	6 460	6 568	7 015	7 052	7 134	7411
Õpilaste koguarv	143 713	147 849	151 164	153 155	155 104	156 786

Õpilaste arvu prognoos (allikas: EHIS)

	2022	2023	2024	2025
Põhiharidus	132 900	132 700	131 500	130 800
Gümnaasium	25 300	26 400	27 800	28 600
Õpilaste koguarv	158 100	159 100	159 300	159 400

Kutseharidus

Kutseõppes õpib kokku veidi enam kui 25 800 õpilast. Viimastel aastatel on oluliselt tõusnud kutseõppes õppijate keskmine vanus, sest on lisandunud üle 25-aastaseid õppijaid, kes soovivad omandada kutset või eriala ning tõsta oma konkurentsivõimet tööturul. 2021/2022. õppe-

aastal see kasv aga peatus ning vanuserühmade järgi jäid osakaalud umbes samaks kui aasta varem. Kuigi täiskasvanud õppijatel on üldjuhul varasem haridus (kesk- või ka kõrgharidus) omandatud, õpivad paljud neist ka õppekavadel, mis ei eelda keskhariduse olemasolu.

Kutseõppurite arv õppeliikide lõikes (allikas: EHIS)

Õppeliik ¹	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Teise taseme kutseõpe (põhihariduse nõudeta)	103	77	129	170	257	334
Kolmanda taseme kutse (põhihariduse baasil)	927	953	1052	1277	1277	1315
4. taseme kutseõpe (kutsekeskharidus ja keskhariduse baasil)	6380	7452	8269	8668	9382	9145
5. taseme kutseõpe (kutseeriharidusõpe)	3716	4025	3 908	4 021	4 332	4423
Kokku	25 071	24 143	23 387	24 017	25 548	25 862
25 ja vanemate õppurite osakaal	45,1%	44,4%	42,9%	41,2%	40,3%	41,2%

Kõrgharidus

2021/2022. õppeaastal jätkus viimaste aastate kõrghariduse I astme õppesse astujate arvu langus, mis on viinud ka üliõpilaste üldarvu vähenemiseni. Peamiselt seetõttu, et noored otsustavad üha enam pärast keskhariduse omandamist haridustee jätkamise edasi lükata või Eesti kõrgkooli üldse mitte astuda.

Eestisse tulnud välisüliõpilaste arvu kasvu on pidurdanud COVID-19 pandeemia. Välisüliõpilaste vastuvõtt aga suurenes 2021/2022. õppeaastal peaaegu viiendiku võrra. Vastuvõtt suurenes magistri- ja doktoriõppes, I astme kõrgharidus-

õppesse astujate arv aga vähenes. Välistudengid moodustasid 2021/2022. õppeaastal 11,4% kõigist Eesti kõrgkoolide õppijatest. Doktoriõppes oli välistaustaga õppijaid rohkem kui aasta varem, nad moodustasid kolmandiku kõigist doktorantidest (32,2%).

Nagu ka teistel haridustasemetel, selguvad uue õppeaasta lõplikud vastuvõtunumbrid novembri keskpaigas, kui kõik üliõpilased on immatrikuleeritud ja andmed kantud Eesti hariduse infosüsteemi.

1 Põhihariduse nõudeta kutseõpe = põhihariduse nõudeta kutseõpe + teise taseme kutseõpe + kolmanda taseme kutseõpe
Kutseõpe põhihariduse baasil = kutseõpe põhihariduse baasil + neljanda taseme kutseõppe esmaõpe + neljanda taseme kutseõppe jätkuõpe
Kutsekeskharidusõpe = kutsekeskharidusõpe + neljanda taseme kutseõppe esmaõpe (kutsekeskharidusõpe)
Kutseõpe keskhariduse baasil = kutseõpe keskhariduse baasil + viienda taseme kutseõppe esmaõpe + viienda taseme kutseõppe jätkuõpe

Üliõpilaste arv kõrghariduse tasemel õpete lõikes (allikas: EHIS)

Õppeaasta/õpe	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Rakenduskõrgharidusõpe	13 414	12 900	12 601	11 967	11 721	11 462
Bakalaureuseõpe	16 849	16 059	15 830	15 707	15 953	15 786
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	3 308	3 172	3 189	3 222	3 306	3 324
Magistriõpe	11 588	11 533	11 783	11 966	11 962	11 686
Doktoriõpe	2 634	2 490	2 412	2 316	2 317	2 353
Kokku	47 793	46 154	45 815	45 178	45 259	44 611

Välisüliõpilaste arv kõrghariduse tasemel õpete lõikes (allikas: EHIS)

Õppeaasta/õpe	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Rakenduskõrgharidusõpe	122	204	340	387	418	390
Bakalaureuseõpe	1 566	1 701	1 740	1 777	1 616	1 456
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	286	295	322	328	346	347
Magistriõpe	1 568	1 768	2 129	2 445	2 184	2 122
Doktoriõpe	375	426	516	591	671	757
Kokku	3 917	4 394	5 047	5 528	5 235	5 072

Kõrghariduse tasemele aasta jooksul vastuvõetute arv õppetasemete lõikes (allikas: EHIS)

Õppeaasta/õpe	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Rakenduskõrgharidusõpe	3 962	3683	3 590	3 297	3 319	2 976
Bakalaureuseõpe	5 120	5150	5 149	5 012	5 006	4 889
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	630	647	696	652	680	671
Magistriõpe	4 223	4027	4 349	4 392	4 203	4 171
Doktoriõpe	364	361	397	343	387	316
Kokku	14 299	13868	14 181	13 696	13 595	13 023

Täiskasvanuharidus

Alates 2016. aastast on täiskasvanute osalus elukestvas õppes olnud üle 15 protsendi. 2019. aastal jõudis osalusmäär lausa 20 protsendini, kuid koroonapandeemia mõju oli tugev ning 2020. aastal langes näitaja 17 protsendini. 2021.

aastal olid nii koolitajad kui õppijad uue olukorraga paremini kohanenud ning elukestvas õppes osalemise määr hakkas taas kasvama. Eelmisel, 2021. aastal osales elukestvas õppes 18,4 protsenti 25-64-aastastest täiskasvanutest².

² Täiskasvanute osalemist elukestvas õppes mõõdetakse koolis või koolitusel osalemisena küsitlusele eelneva 4 nädala jooksul (25–64-aastaste seas). Näitaja selgitatakse välja Eesti tööhõu-uuringuga.

Üldhariduses oli 2021/2022. õppeaastal mittestatsionaarses õppes õppijaid 5215.

42 protsendini, kuid eelmisel õppeaastal langes näitaja ühe protsendipunkti võrra.

Kutseõppesse õppima asunud täiskasvanud õppurite (25-aastased ja vanemad õppurid) osakaal oli alates 2012/2013. õppeaastast kasvanud ning jõudis 2020/2021. õppeaastaks

30-aastaste ja vanemate täiskasvanute arv kõrghariduses on viimastel aastatel hakanud tõusma, moodustades kogu üliõpilaskonnast 2020/2021. õppeaastal veidi üle 30%.

Täiskasvanud õppijad tasemehariduses (allikas: EHIS)

	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Mittestatsionaarses õppes õppijad üldhariduses*	5 448	5 428	5 486	5 579	5129	5215
Täiskasvanud õppijad üldhariduses (25+)	1 616	1 714	1 744	1 783	1890	1893
Täiskasvanud õppijad kutsehariduses (25+)	8 801	8 866	9 259	10 007	10 830	10 639
Täiskasvanud õppijad kõrghariduses (30+)	12 280	12 474	13 067	13 362	13 905	13 972

* 20% mittestatsionaarse õpilastest on 17-aastased või nooremad.

25–64-aastaste osakaal (%), kes osalesid tasemeõppes või koolitusel viimase 4 nädala jooksul (allikas: Eurostat)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Eesti	15,7	17,2	19,7	20,1	17,1	18,4
EL27	10,3	10,4	10,6	10,8	9,2	10,8

Õpetajate näitajad

Õpetajate arv õppeasutuste lõikes

Õpetajate arv on jätkuvalt oluliselt suurem kui ametikohtade arv, mis näitab, et märkimis-

väärselt suur osa õpetajatest töötab osalise koormusega.

Õpetajate ning õpetajate ametikohtade arv³ eelmisel, 2021/22. õppeaastal (allikas: EHIS)

Üldhariduskoolide õpetajate arv	16 569 inimest	Üldhariduskoolide õpetajate ametikohtade arv	13 755 ametikohta
Kutseõppeasutuste õpetajate arv	2 086 inimest	Kutseõppeasutuste õpetajate ametikohtade arv	1 372 ametikohta
Koolieelsete lasteasutuste õpetajate arv	8 012 inimest	Koolieelsete lasteasutuste õpetajate ametikohtade arv	7 685 ametikohta

Üldhariduskoolide õpetajate näitajad

Nii munitsipaalkoolide õpetajate töötasu alammäär kui ka keskmine brutokuupalk on alates 2011. aastast kasvanud enam kui kaks korda. Viimase kuue aastaga (2016 vs 2021)

on munitsipaalkoolide õpetajate töötasu alammäär ning keskmine brutokuupalk tõusnud enam kui kolmandiku võrra.

Õpetajate keskmine brutokuupalk ja töötasu alammäär võrdluses Eesti keskmise palgaga (allikas: Saldoandmik, EHIS)

Aasta	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Munitsipaalkooli õpetajate keskmine brutokuupalk	1206€	1289€	1478€	1579€	1620€	1632€
Õpetaja töötasu alammäär	958€	1050€	1150€	1250€	1315€	1315€
Eesti keskmine brutokuupalk (ESA)	1146€	1221€	1310€	1407€	1448€	1548€
Munitsipaalkooli õpetajate keskmine brutokuupalk osakaaluna Eesti keskmisest brutokuupalgast	106%	106%	113%	112%	112%	105%

Õpetajate ametikohtade ja õpilaste suhtarv on väga madal – viimastel õppeaastatel on see olnud ligikaudu 12 õpilast õpetaja ametikoha kohta. 20 ja rohkem aastat tagasi ulatus see 19 õpilasele õpetaja ametikoha kohta. 2020/2021.

Õppeaastal on õpilaste ja õpetajate ametikohtade suhtarv langenud 2012/2013. õppeaasta tasemele, mil õpilaste ja õpetajate suhtarv oli allpool tabelis vaadeldava perioodi madalaim ehk 11,9 õpilast ühe õpetaja ametikoha kohta.

3 Õpetajate ametikohtade arv – tegemist on täistööajale taandatud ametikohtade arvuga.

Viimasel ehk 2020/2021. õppeaastal oli nii õpetajate kui ka õpetajate ametikohtade arv võrreldes aasta varasema ajaga tõusnud. Kõikumised õpetajate arvus ja õpetajate ametikohtade arvus ei ole keskmisele koormusele mõju praktiliselt avaldanud, sest viimased 12 õppeaastat on õpetajad töötanud keskmise koormusega 0,82–0,84.

See näitab, et paljud üldhariduskoolide õpetajad töötavad osalise koormusega. TALISe4 uuring (keskendub 7.-9. klassi õpetajatele) näitab, et paljud osakoormusel olevatest õpetajatest sooviksid töötada täiskoormusega. Töökorraldus koolis sõltub koolijuhi personalipoliitikast ning koolipidaja koolivõrgupoliitikast.

Üldhariduskoolide õpetajate ning õpilaste arvu muutus. Õpilaste arvu muutuse leiab üldhariduse rubriigist (allikas: EHIS)

Õppeaasta	Õpetajate arv	Õpetaja ametikohtade arv	Õpilaste arv statsionaarses õppes	Õpilaste arv statsionaarses ja mittestatsionaarses õppes	Õpilaste arv õpetaja ametikoha kohta
2004/2005	15 974	13 864	183 951	190 879	13,8
2005/2006	15 827	13 670	173 822	180 963	13,2
2006/2007	15 183	13 003	164 024	170 994	13,2
2007/2008	15 039	12 845	155 071	161 961	12,6
2008/2009	14 682	12 452	147 519	154 481	12,4
2009/2010	14 701	12 203	141 802	149 641	12,3
2010/2011	14 394	11 970	138 448	145 939	12,2
2011/2012	14 263	11 902	136 104	142 983	12,0
2012/2013	14 203	11 882	134 975	140 945	11,9
2013/2014	14 226	11 739	135 392	140 467	12,0
2014/2015	14 329	11 680	137 236	142 515	12,2
2015/2016	14 409	11 820	140 483	145 860	12,3
2016/2017	14 581	12 067	143 713	149 161	12,4
2017/2018	14 905	12 372	147 849	153 277	12,4
2018/2019	15 465	12 852	151 164	156 650	12,2
2019/2020	15 483	13 216	153 155	158 734	12,0
2020/2021	16 357	13 525	155 104	160 829	11,9
2021/2022	16 569	13 755	156 786	162 576	11,8

4 TALIS (The Teaching and Learning International Survey) on OECD (Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon) tehtav rahvusvaheline õpetamise ja õppimise uuring, millega kogutakse andmeid õppekeskkonna ja õpetajate töötingimuste kohta.

Üldhariduskoolide õpetajate jaotus koormuse alusel 2015/2016. kuni 2021/2022. õppeaastal
(allikas: EHIS)

Koormus (EHIS)	Protsent õpetajatest						
	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
<0,5	17,3%	16,6%	16,7%	16,8%	16,5%	16,7%	16,3 %
0,5-0,99	27,2%	27,0%	25,6%	25,4%	25,2%	25,4%	25,2 %
1	48,7%	47,0%	49,0%	48,1%	48,8%	50,5%	50,3 %
>1,0	6,8%	9,3%	8,7%	9,7%	9,5%	7,5%	8,2%

Koolide arv ja suurus

Lasteaiad

Eestis oli 2021/2022. õppeaastal 597 lasteaeda ja 3809 rühma. Valdav enamus (90%) lasteaedade on munitsipaalomandis ja 10% on eralasteaiad. Võrreldes eelmise aastaga on laste ja rühmade arv kasvanud, kuid lasteasutusi on jäänud

vähemaks. Alushariduses osales 2021. aasta seisuga 91,2% 2-aastastest kuni kooliealistest lastest. Viimastel aastatel on alushariduses osalemine püsitud stabiilne.

Üldhariduskoolid

- ▶ Üldhariduskoole oli 2021/22. õppeaastal 517 ehk neli kooli vähem kui eelneval õppeaastal ja 31 kooli vähem kui kümme aastat tagasi.
- ▶ 48 1–6-klassilisi põhikoole.
- ▶ 301 1–9-klassilisi põhikoole.
- ▶ 158 põhikooliosaga või n-ö puhtaid keskoole/ gümnaasiumeid (ehk 1.–12. klass ja 10.–12. klass).
- ▶ 10 täiskasvanute gümnaasiumi.

Võrreldes eelmise aastaga vähenes koolide arv peamiselt koolide liitmise tõttu.

Üldhariduskoolide suurus on väga erinev. Enam kui 1000 õpilasega koole on 22, alla 50 õpilasega üldhariduskoole on 93, neist 18 puhul on tegemist tuge vajavate laste kooliga. Väikeseid ehk vähem kui 100 õpilasega gümnaasiumiastmega koole (10.–12. klass) oli 2021/2022. õppeaastal 61, neist 15 on erakoolid, 3 riigikoolid ja ülejäänud munitsipaalikoolid. Väga väikese ehk kuni 30 õpilasega gümnaasiumiastmega koole oli 15. Alla 30 õpilasega põhikoole ja lasteaed-põhikoole oli 47, neist 7 puhul on tegemist tuge vajavate laste kooliga. Ühes koolis ei õppinud ühtegi õpilast.

Kutseõpet pakkuvad asutused

2021/2022. õppeaastal sai kutsehariduse tasemeõppes õppida 32 kutseõppeasutuses ning viies riigi omanduses olevas kutseõpet pakkuvas rakenduskõrgkoolis.

32 kutsekooli hulgas oli:

- ▶ 26 riigikutseõppeasutust;
- ▶ 4 erakutseõppeasutust;
- ▶ 2 munitsipaalkutseõppeasutust.

Kõrgkoolid

2020/2021. õppeaastal sai kõrgharidust omandada kokku 18 õppeasutuses, mille hulgas on:

- ▶ kuus avalik-õiguslikku ülikooli;

- ▶ üks eraülikool;
- ▶ seitse riigi- ja neli erarakenduskõrgkooli.

Huvikoolid ja noortekeskused

Huvikoolide arv on aastate jooksul märkimisväärselt suurenenud ning kasv on jätkunud ka viimastel aastatel. Tabelis õppeaasta kohta käivas

statistikas kajastatakse ainult neid huvikooli, kes on oma andmed vaatlusaluse õppeaasta kohta EHISes õigeaegselt kinnitanud.

Huvikoolid ja avatud noortekeskused aastate lõikes (allikas: EHIS, HARNO)

Õppeaasta	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Huvikooli	572	621	709	731	774	787
Avatud noortekeskusi	263	281	280	281	304	299
Huvikooli 1000 noore kohta	2,1	2,23	2,56	2,67	2,83	2,88
Avatud noortekeskusi 1000 noore kohta	0,93	1,01	1,01	1,02	1,11	1,09

Muutused üldhariduse koolivõrgus 2021/2022. ja 2022/2023. õppeaasta vahetumisel

Muudatused erakoolide seas

Tegevust alustab üks erakool: Täiskasvanute E-Gümnaasium (III kooliaste ja gümnaasium) Tallinnas.

Emili Koolis (Tallinnas) (antud juhul on taotlus veel menetluse poole liikumas, st luba veel ei ole) ja Avatud Koolis (Tallinnas) lisandub 3. kooliaste ehk 7.–9. klass.

Püha Johannese Koolis lisandub gümnaasiumiaste (antud juhul on taotlus veel menetluse poole liikumas, st luba veel ei ole).

Tallinna Rahvusvahelises Koolis lisandub International Baccalaureate (IB) Diploma Programme (DP) tase.

Koolide liitmine lasteaedadega

Maidla Kooliga liidetakse Sonda Kooli lasteaiaosa (kool lõpetab tegevuse), Roela Kooliga liidetakse Tudu Kooli lasteaiaosa (kool lõpetab tegevuse), Laeva Põhikooliga liidetakse Laeva Lasteaed, Mõisaküla Koolile liidetakse juurde Mõisaküla Lasteaed, Leisi Kooliga liidetakse Pärsama Lasteaed (lasteaed lõpetab iseseisvalt tegevuse), Ardu Kooliga liidetakse Ardu Lasteaed (lasteaed lõpetab iseseisvalt tegevuse), Imavere Põhikooliga liidetakse Imavere Lasteaed (lasteaed lõpetab iseseisva tegevuse), Tartu Rahvusvahelise Kooliga liidetakse Tartu Rahvusvaheline Lasteaed, Haanja Põhikooliga liidetakse Misso Kooli lasteaiaosa (kool lõpetab tegevuse), Kaiu Põhikooliga liidetakse Kaiu Lasteaed Triinutare.

Kooliastmete vähendamine ja loomine munitsipaalkoolides

Käru Põhikool lõpetab tegevuse 3. kooliastmes.

Mõisaküla Kool jätkab tegevust lasteaed-koolina, koolis toimub õppetöö 1.–4. klassis.

Gümnaasiumiastmete sulgemine ja uue riigigümnaasiumi avamine

Rakvere Gümnaasium, Rakvere Reaalgümnaasium, Saue Gümnaasium lõpetavad õppe korraldamise gümnaasiumiastmes, koolid jätkavad tegutsemist põhikoolidena.

Tegevust alustavad kaks uut riigigümnaasiumi: Saue Riigigümnaasium ja Rakvere Riigigümnaasium.

Kooli tegevuse lõpetamine

Tegevuse lõpetavad Misso Kool, Tudu Kool, Aakre Lasteaed-Algkool, Jõgeva Täiskasvanute Gümnaasium, Valga Kaugõppegümnaasium ja Sonda Kool.

G. Otsa nimeline Tallinna Muusikakool, Tallinna Muusikakeskkool ja Tallinna Balletikool lõpetavad tegevuse eraldiseisvate asutustena ja liituvad Tallinna Muusika- ja Balletikooliga (MuBa).

Koolipidamise üleandmine

Kohtla-Järve Järve Kooli ja Pärnu Täiskasvanute Gümnaasiumi pidamine antakse üle Haridus- ja Teadusministeeriumile.

Kool Ukraina sõjapõgenikele

Tallinna Tõnismäe Riigigümnaasiumi juures alustab tööd Vabaduse Kool, mis on loodud Ukraina sõjapõgenikele Eestis üldhariduse omandamiseks. 1. septembril 2022 alustavad koolis 7.–12. klassid.